

REVOLUTIA DIN 1848

In tarile Romane s-au produs trei revolutii in anul 1848: revolutia din Moldova-care a fost inabusita de la inceput, cea din Muntenia, iar a treia in Transilvania.

Incercarea de revolutie din Moldova.

IN DIMINEATA ZILEI de 27 martie, are loc la Iasi, intr-un hotel, o intrunire a tinerilor insufletiti de idei nationale si reformatoare, la care iau parte insa si alte persoane: boieri mari si mici, negustori si cativa liberi profesonisti. Se redacteaza un memoriu in 35 de puncte, care incepand prin "sfanta pazire a Regulamentului (organic) in tot cuprinsul sau, fara nici o rastalmacire", cuprinde, intre altele: "grabnica imbunatatire a starii locuitorilor sateni", imbunatatirea administratiei (justitie, armata, finante), reforma scolara, ridicarea cenzurii, infiintarea unei garzi cetatenesti si dizolvarea Obstestii Adunari ca una ce fusese aleasa ilegal. O delegatie se prezinta lui Mihail Sturdza, care, pentru moment, se preface a primi cele mai multe dintre cereri, dar, pe urma, avand asigurat concursul garnizoanei din Iasi, ordona arestarea capeteniilor miscarii. O parte din acestea urmau sa fie surghiunite peste Dunare, in Turcia; cumparand insa, intr-ascuns, echipajul barcazului care trebuia sa-i treaca la Macin, ei ajung la Braila, si aici, cu ajutorul vice-consulului englez local, isi redobandesc

libertatea, ajungand apoi, prin Transilvania, in bucovina. Aici vin, direct din Moldova, si altii revolutionari.

In vara anului 1848 se aflau in Bucovina Alexandru Cuza, viitorul domn, Costache Negruzzi, Dimitrie Canta, Vasile Alecsandri, Alecu Russo, Manolache Costache Epureanu, fratii Rosetti, fratii Sion, intr-un cuvant-cei mai de seama tineri ai Moldovei. Sosi, de asemenea, si Mihail Kogalniceanu, care nu fusese amestecat in miscare, dar care avusese un conflict cu fiul lui Mihail Sturdza si trebuise sa paraseasca tara. Cu totii au fost prieteneste primiti de familia Hurmuzachi, in a carei casa, la Cernauti, si apoi la mosie, la Cernauca, aflara ospitalitatea cea mai aleasa. Aici, in urma consfaturilor avute si cu ajutorul gazdei, refugiatii scot *Gazeta Bucovinei*, iar Mihail Kogalniceanu publica in august 1848 *Dorintele partidei nationale*, noul program al tineretului moldovean revolutionar. Acest program, in 36 de puncte, se deosebeste mult de cererile revolutionarilor din martie; mai intai, el e impotriva regulamentului organic si a protectoratului tarist care "nu poate in nici un chip face fericirea tarii"; se cere apoi autonomia Moldovei, egalitatea civila si politica a tuturor cetatenilor, adunare alcatuita din reprezentantii tuturor starilor sau categoriilor sociale, garantarea libertatii si a domiciliului, instructie gratuita, renuntarea, din partea boierilor, la privilegii, la scutirea de contributii si la robii tigani,

desfiintarea clacii si - fapt foarte important - *Unirea Moldovei cu Muntenia*

Revolutia din Muntenia.

IN MUNTENIA, revolutia s-a bucurat, de la inceput, de mai mult succes decat in Moldova; una din cauze a fost mai buna organizare a ei, o alta, concursul unei parti din administratie si armata. In timpul domniei lui Gheorghe Bibescu se formase, in 1843, o societate politica secreta, intitulata *Dreptate-Fratie*. Din ea faceau parte tinerii patrioti si progresisti, dintre care multi studiasera in strainatate, mai ales la Paris. In capitala Frantei izbucnise revolutia la inceputul anului 1848; conducatorii ei fagaduisera sprijin tinerilor munteni, in cazul cand se vor ridica impotriva asupritorilor.

Miscarea a izbucnit in tara, in ziua de 9 iunie 1848, la Islaz, in judetul Romanati, ale carui autoritati, militare si civile, erau de partea revolutionarilor. S-a citit proclamatia in 22 de articole, alcatuita, in ce priveste fondul, de Nicolae Balcescu, iar sub raportul formeii, grandilocvente si mistice, de Ioan Heliade Radulescu, in care se prevedea, ca revendicarile esentiale: "Independenta...administrativa si legislativa pe temeiul tractatelor lui Mircea si Vlad V. si neamestec al nici unei puteri din afarain cele din intru ale sale", "egalitatea drepturilor politice", suprimarea rangurilor sociale, improprietarirea taranilor, "emancipatia manastirilor inchinate" locurilor sfinte, desfiintarea robiei. Nu se vorbea de Unirea

Principatelor. In acea zi, la Bucuresti, trei tineri trag cu pistolul asupra lui Gheorghe Bibescu: acesta scapa insa numai cu spaima, epoletul oprind glontul. Peste doua zile, la 11 iunie, multimea, la semnalul dat prin tragerea clopotului de mitropolie, incepe a se aduna; apar staguri, cocarde si esarfe tricolore; palariile se impodobesc cu penaje tricolore; in aclamatii si urale, toti se indreapta spre palat. Bibescu stiind ca nu are sprijinul armatei - in cursul diminetii, ofiterii in corpore venisera la palat, aratand ca vor apara tara de dusmani, dar nu vor varsa sange de roman - iscaleste, seara, pe la orele 10, noua constitutie - de fapt proclamatia - si accepta formarea unui guvern provizoriu, a carui lista ii e prezentata de revolutionari. Cum insa a doua zi, 12 iunie, consulul tarist, Gheorghe de Kotzebue, protesteaza formal impotriva noii oranduirii care desfiinta de drept si de fapt Regulamentul organic, parasind Bucurestii, domnul, cuprins de teama nevoind sa ia asupra-si consecintele miscarii, abdica in dupa-amiaza zilei de 11 iunie si se retrage, prin Campulung, in Transilvania. Anuntand acest fapt in ziua urmatoare, guvernul provizoriu arata totodata tarii si noua sa formatie, reconstituata, cuprinzand si pe cei de la Islaz. In frunte e *Guvernul vremelnicesc*, organ suprem, prezidat de mitropolitul Neofit si numarand ca membrii pe Heliade, Stefan Golescu, Tell, Magheru si, pentru cateva zile numai, un mare negustor bucurestean Gh. Scurti. Vin apoi, imitand

guvernul revolutionar francez, "secretarii guvernului vremelnicesc": C.A. Rosseti, N. Balcescu, A.G. Golescu si Ion C. Bratianu, adica elementele tinere, cele mai dinamice. In sfarsit, e "Ministerul vremelnicesc" alcatuit din Nicolae Golescu, "ministrul dinlauntru" sau de interne, Ion Campineanu, "ministrul dreptatii", Ioan Voinescu II, "ministrul treburilor din afara sau de externe", C.N. Filipescu, "ministrul finantei", Gh. Nitescu, "obstescul controlor", controlorul I. Odobescu, "ministrul de razboi", Heliade, "ministrul instructiei publice", Scarlat Cretulescu, "comandantul gvardiei nationale", Constantin Cretulescu, "presidentul sfatului orasenesc" - apoi va fi Cezar Bolliac, si Margarit Mosoiu, "seful politiei".

In aceiasi zi, adica la 14/26 iunie, guvernul revolutionar da si primele sale decrete.

Scurta perioada de trei luni cat a durat revolutia in Muntenia a avut totusi urmari insemnate. Ea a produs o miscare a maselor, o zguduire a societatii, in special a clasei posedate, a facilitat patrundera ideilor de reforma sociala, care-si vor gasi mai tarziu expresia in dispozitiile din 1858 ale Conventiei de la Paris (egalitatea tuturor in fata legilor, suprimarea titlurilor nobiliare) si in legile din 1863-18864 ale lui Cuza si Kogalniceanu: securizarea averilor manastiresti, improprietarirea taranilor si legea invatamantului. Pe de alta parte, prin influenta exercitata, in mai mare masura asupra revolutionarilor di Moldova,

care formuleaza, utilizand proclamatia in 22 de puncte, programul din august, si in mai mica masura asupra revolutionarilor din Transilvaniei, ea contribuie la intarirea si adancirea *ideii de unitate nationala*. In sfarsit, prin propaganda in Apus a fruntasilor exilati, ea determina un puternic curent de opinie publica si guvernamentala in favoarea Principatelor, curent care-si va dovedi eficacitatea cu prilejul incheierii *Tratatului* si apoi a *Conventiei* de la Paris (1856, respectiv 1858). Nu este, prin urmare, exagerat a afirma ca revolutia munteana de la 1848 sta la baza Romaniei moderne, ca ea a influentat puternic, principal si politic, aceasta dezvoltare, ca "pasoptistii" au binemeritat de la patrie.

Revolutia din Transilvania.

IN TRANSILVANIA, revolutia a durat mai mult si pe langa caracterul ei social, a avut si unul national. Tineretul progresist maghiar, in cadrul miscarilor care izbucnesc in acest an, **1848**, in cuprinsul imparatiei austriece si anumela Viena, in Italia si in Boemia, se ridica sub conducerea lui *Lajos Kossuth* si proclama Ungaria independenta; totodata hotarasc anexarea Transilvaniei la noul stat maghiar. Romanii nu puteau admite, evident, acest lucru; pe de alta parte, voiau drepturi egale cu ale celorlalte nationalitati din Transilvania. De aceea, ei hotarasc, la randul lor, convocarea unei adunari in care sa discute toate problemele care-I priveau. Adunarea se tinea, intr-adevar, in zilele de 3/15 - 5/17 mai 1848,

langa Blaj, pe o campie care de atunci s-a numit *Campia Libertatii*.

In urma unor cuvantari tinute in cadrul Adunarii, s-a votat o rezolutie in patru puncte prin care "natiia romana se declara si se proclama... de sine statatoare si ... parte intregitoare a Transilvaniei, pe temeiul libertatii egale" si "depune juramantul de credinta catre imparat si catre patrie ". A doua zi se dezvolta aceasta rezolutie, cerandu-se reprezentare proportionala in toate ramurile de conducere si in administratia tarii, libertatea presei si a intrunirilor, scoli de tot felul si o universitate etc. Se protesteaza apoi solemn impotriva unirii cu Ungaria, facuta fara consultarea romanilor.

Dupa inabusirea revolutiei, Curtea de la Viena a pastrat si fata de romani o atitudine echivoca, temporizand, raspunzand cu intarziere, si numai in parte a cererilor romanilor transilvaneni